

fecit, nec verba veritatis docet, nec sapientiam eius ostendit in se. Mali Christiani, & Hæretici nomen Christi portant, sed nec ejus verba docent, nec opera faciunt, nec ejus sapientiam ostendunt, & tales isti personam Antichristi in se ipsis representant.

Act. 11. n. 28. Et exurgens unus ex eis nomine Agabus significabat per spiritum famem magnam futuram in universo orbe terrarum, quæ facta est sub Claudio. n. 29. Discipuli autem, prout quisque habebat, proposuerunt singuli in ministerium mittere habitantibus in Iudæa fratribus. Num. 30. Quod fecerunt mittentes ad seniores per manus Barnabæ, & Sauli.

Versiones.

CUM EXPOSITIONE IV.

59. Vers. 38. **S**urgens unus ex eis, scilicet ex viris Apostolicis, & surgens, ut magister, & vir magnæ autoritatis, surgens, inquit Lyra, ut in tanta multitudine melius audiretur. *Nomine Agabus* de quo quæstione sequenti. *Significabat per spiritum*. Syriacus: *Patefecit eis*, denuntiavit in spiritu prophetico, quo plenus erat. *Famem magnam*, & veritas hujus prophetiæ statim declaratur ex effectu subsequente. *Sub Claudio*, Syriacus addit: *Cæsar*is cognomen commune Imperatorum.

60. Vers. 29. *Discipuli autem prout quisque habebat*, id est fideles, qui erant in Antiochia, secundum suam facultatem, non vero secundum suam voluntatem quæ erat plus, & largius dare: *Proposuerunt singuli in ministerium mittere*. Syriacus: *In subsidium*. Arabicus: *mittere benedictionem aliquam pro sua facultate*. D. Chryf. *Quique abundabant*. Æthiop erogaverunt eleemosynas, in quantum poterant, de quo qu. 12.

61. Vers. 30. *Quod fecerunt*. Arabic. *Exequuntur sunt*, & ait Textus mittentes ad seniores. Syriac. & alii: *Ad Presbyteros*, vel Primores fidelium, ac presertim ad Diaconos, per quorum manus eleemosynæ distribuebantur Act. 6. *Per manus Barnabæ, & Sauli* tamquam per ministros fidelissimos. Hæc fuit prima legatio Pauli pro eleemosyna perferenda pauperibus Sanctis in Jerusalem.

QUÆSTIO X.

Quisnam esset Agabus?

62. **A**gabus extitit vir magnus senex, magnæque Autoritatis, quem Dorotheus in Synopli ait unum fuisse ex 72. Christi discipulis, multis virtutibus emicens, & peculiariter dono prophetiæ, & ideo de eo sic dicitur in martyrologio romano die 13. Februarii, Antiochia natalis Sancti Agabi Prophetæ, de quo B. Lucas in Actis Apostolorum scribit. Prophetavit imminentem famem, de qua in præfati agit, quam famem, ac sterilitatem ex ejus nomine deducunt Authores: Beda ait, quod Agabus interpretatur *nuntius tribulationis*. paginus quod significat. *amare, insanire*, alii à radice hebraica, quod est locusta, quæ sic dicitur à depascendo, ac destruedo germina, & fetes ac fructus terræ & magnam famem introducunt quæ prædixit Agabus. alii etiã sunt qui nominis originem deducunt à nomine hebraico, quod importat *tortâ, vel panem subcinericiu* qui tempore famis maxime est in usu apud pauperes ut illico comedatur, ut suæ necessitati subveniant.

63. Agabi etymologia. Beda. Paginus.

Dorothe.

Martyr.

QUÆSTIO XI.

Quare tam dira, ac crudelis fames à Deo emissâ est in orbem?

Dicunt communiter Authores quod deus hac fame voluit punire insaniam Caii Caligulæ Imperatoris, qui Claudium antecessit qui in tantâ prolapsus est stultitiam, ut se ipse fecerit, ut supremum deum, in toto orbe adorare, & sublati imaginibus antiq. Deorum, suam, etiam in Templo Jerusalemitano reponi. Ita de eo scribit Sueton. in ejus vita cap. 22. Josephus, Eusebius in Chronico.

D. Chryfost. homil. 25. ait: *Propter mala in Apostolos facta*, quod etiam habet Euthymius, verbera, carceres, persecutiones, quibus Apostolos vexabat hæc sterilitatem pepererunt Puniens deus Cain ob fratricidium, ait illi: *Nunc igitur maledictus eris super terrâ, quæ aperuit os suu, & suscepit sanguinem fratris tui de manu tua, cumque operatus fueris eam, non dabit tibi fructus suos* Gen. 4. n. 1. De sanguine justo effuso fratris sui, hos collegit fructus, ut terra ei esset infertilitera, & sterilis, & quod omnis labor in ea excolenda esset vanus, & frustraneus, ibi D. Chryfost. ait: *Laborem quidem sustinebis, quæ tu facere potes omnia facies, & operabis terrâ, tã sanguine coinquinatam, non senties autem aliquem fructum tantorû laborum, quem feris*. Expende verba: *Non senties aliquem fructum*. terra fecundata iustorum sanguine infertilitera reddita est, ut motes Gelboe 2. Reg. 1. n. 1.

Cur autem apostoli hanc famem non denuntiant timent fortasse, ne male audiãt, qui mala denuntiant ac de laboraret odio Schola Christiana, id Chryfost. visum est, citata homil. 25. ubi sic ait: *bene de fame nõ illi sed Prophetæ dicitur, ne onerosi viderentur*. Valde onerosu, & ingrãtū est hominibus eorum infortunia, ac mala audire, & ideo Apostoli, ne aliquod contraherent odium ab hoc prædicando abstinere. Fames grande malū est dicitur Thren. 5. n. 10. *Pellis nostra exusta est a facie tempestatum famis, fames non est una tempestas, sed congeries omnium tempestatum*, secū enim affert omnes tempestates, angustias, afflictione, dolores, morbos, pestem, ac lepram D. Paschasius lib. 5. in Thren ait: *Fame duria meus affligitur, diversis plagarum verberibus cruciatur, & tempestatum procellis jactatur*.

In septē fertilitatis annis pro depellenda fame septē sequentium sterilitatis annorum consuluit Joseph, ut in publicis de positis recondantur frumeta ne consumetur terra inopia, Gen. 40. n. 36. Chaldæus Ne consumetur fame populus terræ. Philo lib de Joseph ait: *Urbium, regnorumque gravissimus morbus fames est, cuius vires oportet ne fragere, nimiu auctu incolæ delect. Accidit illud Xenophon. lib. 6. de Cyrop. Nemo est tam robustus, ut contra famem pugnãdo bellu gerat. Et cum Urbs massinilla fame capta fuisset a Cæsare exclamavit Præfectus. *Visti mus nou ab hoste, sed à fame*. Ita Appian lib. 5.*

Hæc autem fames sepe datur à Deo in magnâ penam, & peccatoru suppliciu. Ait Deus populo suo Levit. 26. n. 19. *Conteram superbiam avaritiæ vestra Dabo vobis Cælū desuper sicut ferreum, & terrâ aeneam*. Ut cuncta sterilitate pereãt, & consumatur, & de hac re optimus est locus apud Jer. 3. n. 3. *Polluisti terrâ in fornicationibus tuis, & in malitiis tuis, quamobrem prohibita sunt stille pluviaru, & serotinus imber non fuit frons mulieris meretricis facta est tibi, & noluit erubescere ergo saltē amodo vocat me Pater meus etc.* ubi vides, quod ipsa sterilitas datur à Deo in castigationem, peccatoru aliquando etiam ut homo surgat, & convertatur ad Deum, & dicat: *Pater meus es tu, & dux virginis meæ*.

Verba

Unde parens Elias minatur 3. Reg. 17. n. 1. *Vivit Dominus, si erit his annis ros, aut pluvia, nisi juxta verba oris mei*. Minatur Joel. 1. n. 4. *Residuum erucicæ comedit bruchus*. Minatur etiam Moyses Levitic. 26. n. 16. *Vestibit vos egestate, & ardore*. Deuter. 32. n. 24. *Consumetur fame*. Ad quid tot, & tam multiplicatæ minæ, poterat Dominus sales inferre sterilitates absque eo, quod tantæ præcederent minæ, totque & tantæ admonitiones; Ut illis excitetur ad tantum malum sterilitatis vitandum, & si in illud ob peccata nostra incidimus, inde refurgamus, ut ad cælestem patrem veniamus, ut fecit ille prodigus fame vexatus Luc. 15. d. Nazianz. orat. 17. ait: *Quandoque ipsa penuria efficit, ut ad Deum nosmetipsos conferamus, qui fortasse ob effusam libertatem contemnitur*.

QUÆSTIO XII.

Quare hoc famis tempore fideles ex Antiochia mittunt subsidium ad fratres in Iudæam?

71. **A**it textus: prout unusquisque habebat in Antiochia, & poterat secundum suã facultatem, disposuerunt mittere subsidium fratribus, qui erant in Iudæa; tum primo, quia erant denudati ab omnibus suis, quæ vendiderant, & eorum pretia posuerant ad pedes Apostolorum, ut vidimus c. 4. n. 34. secundo quia in persecutione Stephani omnibus suis spoliati fuerant; tertio, quia, ut optimi filii agnoscebant eos, qui erant in Jerusalem, ut patres, qui eos genuerant in fide.

72. Quarto, quia ut ait Isaias 48. n. 7. *Frange esurienti panem tuum*. Non ait de esurienti de panibus, de pane tuo, sed frange, & si unum panem habes, frange, & da pauperi. D. August. serm. 62. de tempore, ait, ut probet, quod nemo se debet excusare à danda eleemosyna ait frange panem: *non dixit in regnum panem, cum forte pauper ille alium non haberet, sed frange, inquit, hoc est dicere, etiam si tibi tanta paupertas, ut non habeas, nisi unum panem, ex ipso tamen frange, & pauperi tribue & subdit Isaias citato loco: Et carnem tuam ne despexeris: quia nempe frater tuus est, explicat idem Augustinus serm. 50. & 172. sic & fecerunt discipuli in Antiochia ad fratres suos in Iudæa contempto omni periculo, quod ab adversariis machinari poterat Cum facta esset fames magna in terra Chanaan descendit Abrahamus cum uxore sua Sara, & cum prope esset, ut ingrederetur ad Ægyptum, dixit Sarai uxori suæ, novi quod pulchra sis mulier, quod cum viderint te Ægyptii, dicituri sunt; uxori illius est, & interficiant te, & te reserubunt, dicit ergo obsecro, quod soror mea sis. Genes. 12. n. 11. & 12. Si tam imminens periculum timebat Abrahamus, ob magnam, & eximiam Sarai pulchritudinem, cur non reliquit eam cum suo consobriano Loth, ad quid ergo eam asportat in Ægyptum? Dacrius Abbas in speculo Monachæ ait: *Prævaluerat fames in terra Chanaan, ne ibi relinqueret Sara, ne forte fame periret. Magnus Pater familias Abrahamus, sic singulari providentia eminebat, qui potius elegit vitam suam in grande discrimen adducere, quã deficere in providenda familia sua debita alimonia tempore famis.**

73. Cum Agar fugeret de domo Abrahamæ à facie Domini: *Ubi Sarai? Cumque invenisset eam Angelus Domini juxta fontem aquæ in solitudine*. Genes. 16. n. 7. cumque eam animasset, & corroborasset Angelus ut revertentur ad Dominum suum; tunc agar gratulabunda ait ad Angelum: *Tu Deus, qui vocasti me ibid n. 13. ex quo merito dubitant Raban. Qui prius erat Angelus, & in forma hominis loquebatur*

74. **C**um Agar fugeret de domo Abrahamæ à facie Domini: *Ubi Sarai? Cumque invenisset eam Angelus Domini juxta fontem aquæ in solitudine*. Genes. 16. n. 7. cumque eam animasset, & corroborasset Angelus ut revertentur ad Dominum suum; tunc agar gratulabunda ait ad Angelum: *Tu Deus, qui vocasti me ibid n. 13. ex quo merito dubitant Raban. Qui prius erat Angelus, & in forma hominis loquebatur*

Gen. 16.

Raban.

ancilla postmodum Deus dicitur est: Unde hoc? signanter ait Textus, quod Angelus eam invenerat juxta fontem, quia ut notant Abulenfis Lahay, & alii, & ipsa fontem non videbat, magna laborabat siti quali ad mortem, & Angelus ostendit ei fontem ad bibendum, & idem dicitur infra in eodem c. n. 14. *Propterea appellavit puteum illum fontem viventis, ac vide. tis* Modo dicitur fons modo puteus, quia ut ait D. August. Ioan. 4. *Omnis puteus, qui sub fontem, appellavit puteum viventis, quia ejus aqua à faucibus mortis liberavit, ideo Angelum, qui talem fontem indicavit Deum dicit: Tu Deus, qui vidisti me: qui enim sitienti, ac famelicenti subvenit, & à tanta opprestione eximit, ut Deus venerandus, ac colendus est, Lyranus: Tu Deus qui vidisti me consolando, ac vivificando.*

Maxime inde in istis antiochenis, qui non expectant subsidium postulari à fratribus, qui erant in Iudæa, & ipsi eorum perverfam intelligentes anticipatè subsidium præstant: ait Regius Vates Psal. 40. n. 1. *Beatus, qui intelligit super egenum, & pauperem in die mala liberabit eum Dominus*. ibi D. August. ait: *Qui intelligit, non dicit: Qui subvenit, quia debet esse misericors, admodum est, sed Deus non expectat, quod semper petatur unde subvenit desiderio, antequam petatur, & ideo ille est misericors, quia non solum petentibus subvenit, sed priusquam petatur.*

CAPUT XII.

- 1. Eodem autem tempore misit Herodes Rex maritimus, ut affligeret quosdam de Ecclesia.
- 2. Occidit autem Iacobum fratrem Ioannis gladio.
- 3. Videns autem, quia placeret Judæis, apposuit ut apprehenderet & Petrum: erant autem dies æstivorum.
- 4. Quem cum apprehendisset misit in carcerem, tradens quatuor quaternionibus militum custodiendum, volens post Pascha producere eum populo.
- 5. Et Petrus quidem servabatur in carcere; oratio autem fiebat sine intermissione ab Ecclesia ad Deum pro eo.
- 6. Cum autem producturus eum esset Herodes, in ipsa nocte erat Petrus dormiens inter duos milites vinculis catenis duabus: & custodes ante ostium custodiebant carcerem.
- 7. Et ecce Angelus Domini stetit, & lumen resulsit in habitaculo, percussitque laedere Petri, excitavit eum, dicens, surge velociter, & ceciderunt catena de manibus ejus.
- 8. Dixit autem Angelus ad eum: *Præcingere, & calceare te caligari tuas. Et fecit sic, & dixit illi: Circunda tibi vestimentum tuum, & sequere me.*
- 9. Et exiens sequebatur eum, & nesciebat, quia verum esset, quod fiebat per Angelum, & existimabat autem se visum videre.
- 10. Transientes autem primam, & secundam custodiam, venerunt ad portam ferream, quæ ducit ad civitatem, quæ ultrò aperta est eis. Et exeuntes processerunt vicum unum, & continuo discessit Angelus ab eo.
- 11. Et Petrus ad se reversus dixit: *Nunc scio verè, quia misit Dominus Angelum suum, & eripuit me de manu Herodis, & de omni expectatione plebis Iudeorum.*
- 12. Consideransque venit ad domum Mariæ Matris Ioanni, qui cognominatus est Marcus, ubi erant multi congregati, & orantes.
- 13. Pulsante autem eo ostium janua processit, puella ad audiendum, nomine Rhode.
- 14. Et ut cognovit vocem Petri, præ gaudio non aperuit